SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

PL.ÚS 37/95

Ústavný súd Slovenskej republiky v Košiciach v pléne zloženom z predsedu JUDr. Milana Čiča a sudcov JUDr. Júliusa Černáka, JUDr. Anny Danielčákovej, JUDr. Jána Drgonca, JUDr. Jána Klučku, JUDr. Viery Mrázovej, JUDr. Richarda Rapanta, JUDr. Miloša Seemanna a JUDr. Tibora Šafárika na verejnom zasadnutí 28. augusta 1996 prerokoval návrh prezidenta Slovenskej republiky, zastúpeného JUDr. Ivanom Trimajom, riaditeľom legislatívneho odboru Kancelárie prezidenta Slovenskej republiky, proti Národnej rade Slovenskej republiky, zastúpenej JUDr. Dušanom Macuškom, poslancom Národnej rady Slovenskej republiky, na začatie konania podľa čl. 125 písm. a/ Ústavy Slovenskej republiky o vyslovenie nesúladu čl. I bodu 10, t. j. 141 ods. 4 a 5 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 199/1995 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 50/1976 Zb. o územnom plánovaní a stavebnom poriadku (stavebný zákon) v znení neskorších predpisov a dopĺňa sa zákon č. 138/1973 Zb. o vodách (vodný zákon) v znení neskorších predpisov, s čl. 1, čl. 2 ods. 2, čl. 12 ods. 1 a 2, čl. 13 ods. 1 a 3 a čl. 20 ods. 1 a 4 Ústavy Slovenskej republiky a 12. septembra 1996 takto

r o z h o d o l :

1. Ustanovenie § 141 ods. 5 zákona č. 50/1976 Zb. o územnom plánovaní a stavebnom poriadku (stavebný zákon) v znení zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 199/1995 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 50/1976 Zb. o územnom plánovaní a stavebnom poriadku (stavebný zákon) v znení neskorších predpisov a dopĺňa sa zákon č. 138/1973 Zb. o vodách (vodný zákon) v znení neskorších predpisov, n i e j e v súlade s čl. 1, čl. 2 ods. 2, čl. 12 ods. 1, čl. 13 ods. 3 a čl. 20 ods. 4 v spojení s čl. 20 ods. 1 druhou vetou Ústavy Slovenskej republiky.

2. Návrh na vyslovenie nesúladu ustanovenia § 141 ods. 4 písm. a/ zákona č. 50/1976 Zb. o územnom plánovaní a stavebnom poriadku (stavebný zákon) v znení zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 199/1995 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 50/1976 Zb. o územnom plánovaní a stavebnom poriadku (stavebný zákon) v znení neskorších predpisov a dopĺňa sa zákon č. 138/1973 Zb. o vodách (vodný zákon) v znení neskorších predpisov, s čl. 1, čl. 2 ods. 2, čl. 12 ods. 1 prvou vetou, čl. 13 ods. 1, 3, čl. 20 ods. 1, 4 Ústavy Slovenskej republiky z a m i e t a .

3. Návrh na vyslovenie nesúladu ustanovenia § 141 ods. 4 písm. c/ zákona č. 50/1976 Zb. o územnom plánovaní a stavebnom poriadku (stavebný zákon) v znení zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 199/1995 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 50/1976 Zb. o územnom plánovaní a stavebnom poriadku (stavebný zákon) v znení neskorších predpisov a dopĺňa sa zákon č. 138/1973 Zb. o vodách (vodný zákon) v znení neskorších predpisov, s čl. 1, čl. 2 ods. 2, čl. 12 ods. 1 prvou vetou, čl. 13 ods. 1, 3, čl. 20 ods. 1, 4 Ústavy Slovenskej republiky z a m i e t a .

4. Vo zvyšnej časti návrhu n e v y h o v u j e .

O d ô v o d n e n i e :

Prezident Slovenskej republiky (ďalej len "prezident" alebo "navrhovateľ"), zastúpený JUDr. I. T., riaditeľom legislatívneho odboru Kancelárie prezidenta Slovenskej

republiky, podal 19. októbra 1995 na Ústavný súd Slovenskej republiky v Košiciach (ďalej len "ústavný súd") návrh na začatie konania o súlade právnych predpisov podľa čl. 125 písm. a) Ústavy Slovenskej republiky a podľa § 37 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z.z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov (ďalej len "zákon č. 38/1993 Z.z.").

Navrhovateľ žiadal, aby ústavný súd po predbežnom prerokovaní návrh prijal na ďalšie konanie a po uskutočnení ďalšieho konania v merite veci rozhodol nálezom tak, že "ustanovenie čl. I bodu 10 zákona č. 199/1995 Z.z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 50/1976 Zb. o územnom plánovaní a stavebnom poriadku (stavebný zákon) v znení neskorších predpisov a dopĺňa sa zákon č. 138/1973 Zb. o vodách (vodný zákon) v znení neskorších predpisov, t.j. ustanovenie § 141 ods. 4 a 5 stavebného zákona č. 50/1976 Zb. v znení zákona č. 199/1995 Z.z., n i e j e v s ú l a d e s ustanoveniami čl. 1, čl. 2 ods. 2, čl. 12 ods. 1, 2, čl. 13 ods. 1, 3 a čl. 20 ods. 1, 4 Ústavy Slovenskej republiky".

Podľa navrhovateľa, zákon Národnej rady Slovenskej republiky z 12. septembra 1995 č. 199/1995 Z. z. - novela stavebného zákona č. 50/1976 Zb. v znení neskorších predpisov, ktorý nadobudol účinnosť 1. októbra 1995, nahradil už nepoužiteľné prechodné ustanovenie § 141 ods. 4 a 5 stavebného zákona novými ustanoveniami. Tieto umožnili nad rámec všeobecných podmienok vyvlastnenia upravených v § 108 citovaného zákona vyvlastniť pozemky zastavané určitými stavbami a pozemky v uzavretom priestore výstaviska určeného na konanie medzinárodných poľnohospodárskych výstav (Agrokomplex Nitra). Súčasne ustanovil náhrady za vyvlastnenie pozemkov výrazne nižšie, než ceny podľa všeobecne platných právnych predpisov.

Nesúlad ustanovenia § 141 ods. 4 a 5 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 199/1995 Z.z. (ďalej len "novela stavebného zákona") s citovanými článkami ústavy odôvodnil takto:

1. ustanovenie odseku 4 písm. a/ a b/ nespĺňa ústavnú požiadavku nevyhnutnej miery obmedzenia vlastníckeho práva pri zachovaní potrebnej ochrany vlastníckych práv,

pretože majetkovoprávne vysporiadanie zastavaných pozemkov stavbami vo vlastníctve obcí možno podľa právnych predpisov dosiahnuť inými formami, ktoré zachovávajú vlastnícke právo k pozemkom a samotná právna úprava, ktorá ustanovuje v tomto prípade možnosť vyvlastnenia (ako formy, ktorá odníma vlastnícke právo), nie je v súlade s čl. 1, čl. 2 ods. 2, čl. 13 ods. 1 a čl. 20 ods. 4 ústavy. Z rovnakých dôvodov tieto ústavné požiadavky nespĺňa ani ustanovenie odseku 4 písm. c/, podľa ktorého účelom vyvlastnenia pozemkov je konanie medzinárodných výstav so zameraním na poľnohospodárstvo,

2. ustanovenie v odseku 4 písm. a/ a b/ nespĺňa ústavnú požiadavku rovnosti v právach, a tiež zákonného obmedzenia v právach, ktoré musia platiť rovnako pre všetky prípady, ktoré spĺňajú ustanovené podmienky. Je tomu tak preto, lebo inštitút dodatočného vyvlastnenia nemôžu uplatniť všetky subjekty vlastniace stavby stojace na majetkovoprávne nevysporiadanom pozemku, ale len niektoré subjekty, ktorými sú len obce, ako vlastníci stavieb, a to vo svoj prospech, tiež správcovia stavieb uvedených v § 141 ods. 4 písm. b/ a správca výstaviska, títo v mene a na prospech štátu. V súvislosti s takýmto právnym stavom je teda porušený všeobecný princíp rovnosti vlastníkov vyjadrený v čl. 20 ods. 1 ústavy, pretože rovnaký zákonný obsah a ochrana vlastníckeho práva sa netýka "všetkých" vlastníkov, ale len tých, ktorí nie sú uvedení v § 141 ods. 4 ale aj 5 novely stavebného zákona. Vlastnícke právo vlastníkov uvedených v § 141 ods. 4 a 5 bude mať celkom iný obsah ako vlastnícke právo iných vlastníkov. Ochrana vlastníckeho práva týchto vlastníkov je zúžená na poskytnutie neadekvátnej náhrady.

Vychádzajúc z tvrdení v bode 1. a 2., navrhovateľ namietal nesúlad § 141 ods. 4 i ods. 5 novely stavebného zákona s čl. 1, čl. 12 ods. 1 a 2, čl. 20 ods. 1 ústavy.

3. ustanovenie v odseku 5 navyše nespĺňa ústavnú požiadavku "primeranej náhrady" pri vyvlastnení pozemkov uvedených v § 141 ods. 4 novely stavebného zákona. Navrhovateľ za "primeranú náhradu" považuje zásadne cenu, za ktorú možno pozemok kúpiť alebo predať na danom mieste a v čase uskutočnenia právneho úkonu alebo rozhodnutia o vyvlastnení. Za nespravodlivý, preto neprípustný v demokratickom a

právnom štáte považuje taký postup pri poskytovaní náhrad za vyvlastnenie upravený právnym predpisom, ktorý štátu, v snahe získať určitú vec, umožňuje preniesť ťarchu reálnych nákladov na jednotlivca.

V tejto súvislosti namietal nesúlad s čl. 1 a čl. 20 ods. 4 ústavy.

Ústavný súd návrh prezidenta 7. novembra 1995 predbežne prerokoval a prijal ho podľa § 25 ods. 3 zákona č. 38/1993 Z.z. na ďalšie konanie.

Druhopis návrhu prezidenta ústavný súd zaslal 15. novembra 1995 predsedovi Národnej rady Slovenskej republiky, aby sa Národná rada Slovenskej republiky, ako orgán, ktorý namietaný právny predpis vydal, k návrhu vyjadrila.

V písomnom vyjadrení Národná rada Slovenskej republiky podrobne zdôvodnila svoje nesúhlasné stanovisko k námietkam prezidenta o nesúlade nového znenia § 141 ods. 4 a 5 stavebného zákona s citovanými ustanoveniami ústavy a súčasne ústavnému súdu oznámila, že trvá na ústnom pojednávaní v tejto veci a že meno zástupcu bude ústavnému súdu oznámené dodatočne.

Národná rada Slovenskej republiky (ďalej len "národná rada") vo svojom vyjadrení k návrhu v podstate namietala, že "Čl. I bod 10 zákona č. 199/1995 Z.z. upravuje osobitný režim, ktorý možno označiť za režim dodatočného vyvlastnenia (i keď v zákone takto explicitne označený nie je), umožňujúci vyvlastniť pozemky zastavané stavbami vymedzenými v zákone a spĺňajúcimi zákonom ustanovené podmienky. Jednou z ustanovených podmienok je, že stavby boli povolené podľa platných právnych predpisov.

Dodatočné vyvlastnenie je ojedinelým a výnimočným časovo limitovaným (do 31. decembra 2000) postupom umožňujúcim zosúladiť právny a skutkový stav, ktorý nastal postavením stavby na cudzom, čiže majetkovoprávne nevysporiadanom pozemku. Vlastníci pozemkov sa v dôsledku toho stali len tzv. titulárnymi (papierovými), formálnymi vlastníkmi bez reálneho naplnenia obsahu ich vlastníckeho práva atribútmi zakotvenými v §

123 Občianskeho zákonníka. V takmer rovnakej právnej situácii sa ocitli vlastníci stavieb, ktorí tým, že nevlastnili pozemky, boli obmedzení i pri dispozíciách so stavbami".

Národná rada ďalej uviedla, že s ohľadom na to, že ani vlastníci pozemkov, ani vlastníci stavby v skutočnosti nemajú v plnom rozsahu oprávnenia napĺňajúce obsah vlastníckeho práva (§ 123 Občianskeho zákonníka), čo je aj z hľadiska čl. 20 Ústavy Slovenskej republiky nežiaducim stavom, bolo nevyhnutné túto situáciu, znemožňujúcu naplnenie obsahu vlastníckeho práva dotknutých subjektov, riešiť. Príčinou tohto stavu sú "právne predpisy, platné v minulosti (napr. v zákonnej úprave pozostalostného konania na Slovensku podporujúcej rozdrobenosť pozemkov)", a tiež to, že "do záväzkov spôsobených majetkovoprávne nevysporiadanými vzťahmi v minulosti vstúpili prijatím zákona č. 138/1991 Zb. o majetku obcí v znení neskorších predpisov popri štáte (správcoch majetku štátu) aj obce".

"Prezidentom namietané ustanovenia novely stavebného zákona upravili režim dodatočného vyvlastnenia (t.j. vyvlastnenie zastavaných pozemkov) preto", lebo, ako sa píše vo vyjadrení národnej rady "podľa § 108 a nasl. stavebného zákona možno vyvlastniť len vo verejnom záujme a pred započatím stavby. Možno hovoriť o vyvlastnení ´do budúcnosti´, keď účel vyvlastnenia ešte nie je naplnený (napr. stavba nie je ešte postavená ani povolená). V prípadoch uvedených v § 141 ods. 4 novely však sú stavby už postavené a užívané. Preto nejde o vyvlastnenie pred započatím stavby, ale naopak: o dodatočné majetkovoprávne vysporiadanie práv k pozemkom, zastavaným stavbami, ktoré sú vo vlastníctve obcí alebo štátu".

Z týchto dôvodov národná rada nesúhlasila s názorom navrhovateľa, že by "cieľ, ktorý sleduje ustanovenie čl. I bodu 10, t.j. nové znenie § 141 ods. 4 stavebného zákona bolo možné dosiahnuť aj podľa doterajších predpisov".

Podľa stanoviska národnej rady, aj v prípade dodatočného vyvlastnenia, t.j. podľa § 141 ods. 4 zákona č. 199/1995 Z.z. "možno pristúpiť k vyvlastneniu až vtedy, ak boli predchádzajúce rokovania o vysporiadaní práv (najmä vlastníckeho) k zastavaným

pozemkom neúspešné".

Národná rada ďalej v stanovisku poukázala tiež na to, že ústava v čl. 20 ods. 4 umožňuje vyvlastnenie, "ak sa tak deje v nevyhnutnej miere a vo verejnom záujme, a to na základe zákona a za primeranú náhradu. Podmienka nevyhnutnej miery je splnená tým, že možno vyvlastniť len tie pozemky, ktoré už boli zastavané povolenými stavbami, resp. nachádzajú sa v areáli podľa ods. 4 písm. c/, zároveň je splnená aj časovým limitovaním vyvlastnenia podľa § 141 ods. 4".

V stanovisku ďalej uviedla, že "pojem ´nevyhnutnej miery´ vyvlastnenia je naplnený tým, že ide o dodatočné vyvlastnenie výhradne tých pozemkov alebo ich častí, ktoré už sú zastavané, a to na základe stavebného povolenia a výhradne na stavby verejného záujmu. ´Nevyhnutná miera´ je zároveň daná aj časovým obmedzením, či už okamihu rozhodujúceho na zaradenie prípadu pod ustanovenie § 141 ods. 4, ako aj lehoty dokedy možno vyvlastnenie podľa tohto ustanovenia realizovať (31. decembra 2000)".

Podľa stanoviska národnej rady verejný záujem pri dodatočnom vyvlastnení "je daný nevyhnutnosťou vysporiadať majetkovoprávne nevysporiadané pozemky zastavané stavbami v minulosti, a tým zosúladiť právny a faktický stav, čo je v právnom štáte nevyhnutné".

V tejto súvislosti národná rada upozornila na pôvodné znenie § 141 ods. 4, ktoré malo taktiež charakter dočasného ustanovenia, a ktoré umožňovalo pri platnosti § 108 stavebného zákona vyvlastniť pozemky zastavané stavbami postavenými vo verejnom záujme do 31. decembra 1977.

Splnenie podmienky pripustiť vyvlastnenie len na základe zákona je podľa stanoviska zrejmé.

Národná rada odmietla aj porušenie princípu generality v čl. I bod 10 citovanej novely stavebného zákona, pretože toto ustanovenie "platí rovnako pre všetky prípady, ktoré spĺňajú ustanovené podmienky. Pritom sa dôsledne zachováva ustanovený cieľ, čomu

zodpovedá aj zmysel a podstata obmedzenia vlastníckeho práva".

K tvrdeniu navrhovateľa, že vlastnícke právo vlastníkov uvedených v § 141 ods.4 bude mať celkom iný obsah ako vlastnícke právo iných vlastníkov, sa v stanovisku uviedlo, že "ich vlastníctvo má v súčasnosti celkom iný obsah, ale nadobudlo ho už v minulosti, keď nedošlo k majetkovoprávnemu vysporiadaniu, a teda nastal v skutočnosti stav nesúladu s právom. Keďže tento nesúladný stav nebolo možné riešiť v rámci jestvujúceho práva, bolo potrebné prijať zákonom na riešenie tejto mimoriadnej situácie aj mimoriadny dočasný postup. Odlišnosť obsahu vlastníckych práv spadajúcich pod § 141 ods. 4 nie je dôsledkom tohto ustanovenia, ale toto ustanovenie je dôsledkom (riešením) nesúladu skutočnej situácie s právom spôsobenej v minulosti".

V stanovisku národnej rady sa ďalej konštatovalo, že "požiadavka primeranej náhrady podľa čl. 20 ods. 4 Ústavy Slovenskej republiky je vo vzťahu k reálnej hodnote a ku kvalite pozemkov posudzovanej i podľa obsahu vlastníckeho práva ich vlastníkov v čl. I bode 10 citovanej novely stavebného zákona splnená. Náhradu za vyvlastnenie nie je možné stotožňovať alebo zamieňať s cenou tak, ako sa to uvádza v návrhu na začatie konania na strane 5. Na rozdiel od ceny, ktorej výška sa podľa zákona č. 526/1990 Zb. o cenách tvorí dohodou, výška náhrady sa určuje všeobecne záväzným právnym predpisom. Aj keď výška niektorých náhrad sa určuje vo väzbe na cenový predpis, ... ide vždy o cenu zistenú podľa osobitného predpisu". Pretože "v súčasnosti platná vyhláška č. 122/1984 Zb. o náhradách pri vyvlastnení stavieb, pozemkov a porastov a práv k nim vôbec neupravuje vyvlastňovacie náhrady za dodatočné vyvlastnenie, nemožno ju aplikovať na režim dodatočného vyvlastnenia pozemkov zastavaných stavbami, pre ktoré sa vyvlastňujú. Z tohto dôvodu bolo nevyhnutné túto náhradu upraviť. Vzhľadom na rôznosť cenových predpisov uplatňovaných pri určení sadzieb vyvlastňovacích náhrad v spomínanom medziobdobí (od r. 1977 do r. 1995), bol pri určovaní sadzieb vyvlastňovacích náhrad použitý princíp tzv. teórie stredu a do novely zapracované mierne modifikované sadzby vyhlášky č. 129/1984 Zb. o cenách stavieb, pozemkov, porastov, úhradách za zriadenie práva osobného užívania pozemkov a o náhradách za dočasné užívanie pozemkov". Tzv. teória stredu podľa názoru vyjadreného v stanovisku národnej rady zodpovedá požiadavke primeranosti náhrady,

pretože "ak by vyvlastňovacia náhrada za stavebné pozemky vychádzala z ceny platnej v čase dodatočného vyvlastnenia (účinnosti citovanej novely stavebného zákona), dostali by sa vlastníci pozemkov vyvlastňovaných podľa § 108 a nasl. stavebného zákona do nerovnocenného postavenia s vlastníkmi, do ktorých vlastníckeho práva už bolo zasiahnuté. Nemožno porovnať reálnu hodnotu pozemku vlastníka, do ktorého vlastníckeho práva už bolo zasiahnuté, a ktorého obsah vlastníckeho práva je preto reálne obmedzený. Ak by sa vyvlastnil pozemok pre stavbu, ktorá sa má začať stavať v budúcnosti, hodnota pozemku, s ktorým môže jeho vlastník voľne disponovať, je neporovnateľne vyššia ako hodnota pozemku už zastavaného stavbou iného vlastníka, v prospech ktorého sa vyvlastňuje. Dispozičné právo vlastníka zastavaného pozemku je výrazne obmedzené".

Na základe týchto dôvodov navrhla ústavnému súdu, aby "nevyhovel návrhu prezidenta Slovenskej republiky na vyslovenie nesúladu čl. I bodu 10 zákona č. 199/1995 Z.z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 50/1976 Zb. o územnom plánovaní a stavebnom poriadku (stavebný zákon) v znení neskorších predpisov a dopĺňa sa zákon č. 138/1973 Zb. o vodách (vodný zákon) v znení neskorších predpisov, t.j. ustanovenia § 141 ods. 4 a 5 stavebného zákona č. 50/1976 Zb. v znení zákona č. 199/1995 Z.z. s ustanoveniami čl. 1, čl. 2 ods. 2, čl. 12 ods. 1, 2, čl. 13 ods. 1, 3 a čl. 20 ods. 1, 4 Ústavy Slovenskej republiky a rozhodol, že čl. I bod 10 zákona č. 199/1995 Z.z. nie je v rozpore s Ústavou Slovenskej republiky".

Ústavný súd podľa § 31 zákona č. 38/1993 Z.z. vykonal dôkazy potrebné na zistenie skutočného stavu veci a získanie podkladov pre svoje rozhodnutie. Predseda ústavného súdu si podľa § 39 druhej vety zákona č. 38/1993 Z.z. vyžiadal stanovisko predsedu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky.

Na verejnom pojednávaní 28. augusta 1996 ústavný súd vypočul zástupcov prezidenta i Národnej rady Slovenskej republiky, jej odborných poradcov, pracovníkov Ministerstva financií Slovenskej republiky a Ministerstva životného prostredia Slovenskej republiky. Zástupcovia oboch strán aj po doplnení písomného návrhu a vyjadrenia zotrvávali na svojich písomných stanoviskách.

Ústne pojednávanie bolo odročené na vyhlásenie rozhodnutia. Stalo sa tak na verejnom pojednávaní konanom 12. septembra 1996.

II.

Prezident republiky v návrhu namietal, že čl. I bod 10 zákona č. 199/1995 Z.z., t.j. nové znenie § 141 ods. 4 a 5 stavebného zákona v znení neskorších predpisov nie je v súlade s čl. 1, čl. 2 ods. 2, čl. 12 ods. 1 a 2, čl. 13 ods. 1 a 3 a čl. 20 ods. 1 a 4 ústavy.

Ústavný súd preto skúmal, či nové znenie § 141 odseku 4 a 5 stavebného zákona v znení neskorších predpisov sú alebo nie v súlade so všetkými článkami ústavy, uvedenými v návrhu prezidenta.

Podľa nového znenia § 141 ods. 4 zákona č. 199/1995 Z.z. vo verejnom záujme možno vyvlastniť pozemky:

a) zastavané stavbami povolenými podľa platných právnych predpisov, ku ktorým mali právo hospodárenia k 24. novembru 1990 národné výbory a ktoré prešli do vlastníctva obcí podľa osobitného predpisu (§ 2 ods. 1 zákona Slovenskej národnej rady č. 138/1991 Zb. o majetku obcí) a pri ktorých dosiaľ nedošlo k majetkovoprávnemu vysporiadaniu, návrh na vyvlastnenie práv k takýmto pozemkom môže podať obec, na ktorú prešlo vlastníctvo k stavbe (podľa § 2 ods. 1 zákona o majetku obcí) najneskôr do 31. decembra 2000,

b) zastavané stavbami povolenými podľa platných právnych predpisov a vymedzenými v osobitných predpisoch (napríklad v zákone o vojenských obvodoch, v zákone o obrane, v elektrizačnom zákone, v plynárenskom zákone, v cestnom zákone, v banskom zákone, v zákone o dráhach, v zákone o štátnej pamiatkovej starostlivosti, vo vodnom zákone), ktoré boli pred 1. októbrom 1995 vo vlastníctve štátu a pri ktorých dosiaľ nedošlo k majetkovoprávnemu vysporiadaniu, návrh na vyvlastnenie práv k takýmto pozemkom môže podať v mene štátu príslušný správca stavby najneskôr do 31. decembra 2000 (napríklad podľa zákona č. 278/1993 Z.z. o správe majetku štátu),

c) v uzatvorenom priestore výstaviska určeného na konanie medzinárodných výstav so

zameraním na poľnohospodárstvo, ktoré bolo zriadené na základe povolenia do 31. decembra 1989; návrh na vyvlastnenie môže podať v mene štátu príslušný správca tohto výstaviska najneskôr do 31. decembra 2000 (napríklad podľa zákona č. 278/1993 Z.z. o správe majetku štátu).

Dôvody k jednotlivým častiam výroku

K 1. časti výroku

Podľa ústavy vlastnícke právo všetkých vlastníkov má rovnaký zákonný obsah a o c h r a n u (čl. 20 ods. 1 druhá
veta).

Vlastnícke právo ako najdôležitejší vecnoprávny inštitút vyjadruje neobmedzené a priame panstvo nad vecou toho, kto vec vlastní (vlastník). Zákonný obsah vlastníckeho práva v tomto smere upravuje vo všeobecnosti Občiansky zákonník a podľa neho je vlastník oprávnený predmet svojho vlastníctva držať, užívať, požívať jeho plody a úžitky a nakladať s ním. Je právom absolútnym, pôsobí voči všetkým a je spojené s povinnosťou ostatných subjektov nerušiť vlastníka vo výkone jeho práva k veci.

Na druhej strane ani vlastník nemôže vykonávať svoje právo neobmedzene. Ústava v čl. 20 ods. 3 ustanovuje, že vlastníctvo nemožno zneužiť na ujmu práv iných alebo v rozpore so všeobecnými záujmami chránenými zákonom; výkon vlastníckeho práva nesmie poškodzovať ľudské zdravie, prírodu, kultúrne pamiatky a životné prostredie nad mieru ustanovenú zákonom. Podľa tohto ustanovenia je vlastník povinný pri výkone svojho práva aktívne sa chovať tak, aby rešpektoval (nezneužil) práva iných v súlade so všeobecnými záujmami chránenými zákonom a nepoškodzoval ľudské zdravie, prírodu, kultúrne pamiatky a životné prostredie nad mieru ustanovenú zákonom.

Mieru zásahu do vlastníckeho práva určuje aj pasívne správanie sa vlastníka veci, spočívajúce v povinnosti strpieť určitý zásah do jeho vlastníckeho práva. Miera zásahu do

vlastníckeho práva upravuje teda na druhej strane rozsah ochrany tohto práva, a podľa ústavy ju musí ustanoviť zákon (čl. 20 ods. 1 druhá veta ústavy). Z toho vyplýva, že právne dôvody, ktorými možno do vlastníckeho práva zasiahnuť, či už so súhlasom vlastníka (napr. dohodou o nájme k zastavanému pozemku, dohodou o zriadení vecného bremena na pozemku v prospech vlastníka stavby a pod.) alebo nútene (napr. rozhodnutím štátneho orgánu o vyvlastnení pozemku v prospech vlastníka stavby alebo o zriadení vecného bremena na pozemku v prospech vlastníka stavby) upravujú zákony.

Právny inštitút vyvlastnenia upravuje ústava, ako výnimočný spôsob zásahu do vlastníckeho práva pri splnení prísne ustanovených podmienok, ktoré navyše majú kumulatívnu povahu (čl. 20 ods. 4 ústavy). Vyvlastnenie, rovnako ako nútené obmedzenie vlastníckeho práva je podľa ústavy možné iba v nevyhnutnej miere a vo verejnom záujme, a to na základe zákona a za primeranú náhradu. Občiansky zákonník je všeobecným predpisom upravujúcim zákonné podmienky vyvlastnenia a tieto podmienky, rovnako ako aj ďalšie správnoprávne podmienky, musia obsahovať aj jednotlivé zákony, ktoré upravujú vyvlastnenie na účely, ktoré tvoria predmet ich úpravy.

Ústavný princíp rovnosti pri zachovaní zákonnej ochrany vlastníckeho práva u všetkých vlastníkov k druhovo rovnakej veci je spätý so zákonnými obmedzeniami tohto práva a musia rovnako platiť pre všetky prípady, ktoré spĺňajú ustanovené podmienky (čl. 20 ods. 1 druhá veta v spojení s čl. 13 ods. 3 ústavy). Tento princíp platí samozrejme aj pri najvýraznejšom zásahu do vlastníckeho práva, ktorým je vyvlastnenie, navyše, keď tento zásah znamená trvalú zmenu vlastníckeho práva k veci v prospech iného vlastníka. Ústavné predpoklady vyvlastnenia nespočívajú len v povinnosti zákonom upraviť nevyhnutnú mieru a verejný záujem tohto zásahu do vlastníckeho práva, ale aj v povinnosti poskytnúť zaň primeranú náhradu (čl. 20 ods. 4 ústavy).

Ustanovenie § 141 ods. 5 novely stavebného zákona upravuje takúto náhradu vo forme peňažnej náhrady v určenej výške podľa toho, v ktorej obci sa vyvlastňovaný pozemok nachádza.

Peňažné náhrady sa podľa citovaného ustanovenia novely stavebného zákona poskytujú za vyvlastnenie pozemkov zastavaných stavbami podľa § 141 ods. 4 novely stavebného zákona. Ide o pozemky: 1. zastavané povolenými stavbami, ktoré boli do zákonom určeného termínu vo vlastníctve štátu a toto vlastníctvo prešlo na obce (§ 141 ods. 1 písm. a/) alebo sú tieto stavby aj naďalej vo vlastníctve štátu (§ 141 ods. 1 písm. b/) a pozemky, na ktorých sú takéto stavby v oboch prípadoch zriadené, nie sú dosiaľ majetkovoprávne vysporiadané; 2. nachádzajúce sa v uzatvorenom priestore výstaviska určeného na konanie medzinárodných výstav zameraných na poľnohospodárstvo, ktoré bolo zriadené na základe povolenia do 31. decembra 1989 (v tomto prípade bez ohľadu na to, či sú alebo nie pozemky zastavané a majetkovoprávne vysporiadané).

Ústava jednoznačne ustanovuje, že za trvalé odňatie vlastníckeho práva k veci vyvlastnením treba poskytnúť vlastníkovi náhradu, ktorá má byť primeraná.

Jednou z foriem náhrady pri vyvlastnení je aj peňažná náhrada. Pri úvahách o primeranosti náhrady, ktorú zrejme vyjadruje výška peňažnej náhrady, treba podľa názoru ústavného súdu zohľadniť základný predpoklad vyvlastnenia, ktorým je aj verejný záujem (v zákone vyjadrený účelom vyvlastnenia), a ktorý, ako je nesporné, prevláda nad súkromným záujmom vlastníka veci. Na druhej strane nemožno opomenúť ústavnú zásadu ochrany vlastníctva, ktorá je rovnaká bez ohľadu na subjekt a predmet vlastníctva. Kompenzácia rovnováhy medzi záujmom verejným a zásahom do vlastníckeho práva jednotlivca je zaručená aj poskytnutím peňažnej náhrady v primeranej výške. V tomto prípade ide o náhradu za to, že vlastník je povinný strpieť tento legitímny spôsob prechodu vlastníckeho práva na iného vo verejnom záujme.

Aj keď v danom prípade ide na strane vlastníka veci k zániku vlastníckeho práva k nej rozhodnutím orgánu štátnej správy prechodom na iný subjekt a na prvý pohľad by sa zdalo, že jediným spravodlivým riešením je možnosť zaobstarať si vec rovnakého (podobného) druhu, čo by v trhovom hospodárstve predpokladalo poskytnutie náhrady vo výške trhovej ceny veci, je zrejmé, že takúto náhradu neupravuje ani čl. 20 ods. 4 ústavy. Podľa citovaného ustanovenia ústavy má byť náhrada primeraná, teda nemusí byť

poskytnutá v celom rozsahu trhovej ceny veci, ale má zásadne vyvážiť ujmu, ktorá odňatím veci vznikla.

Ústavný súd dospel k záveru, že ochrana vlastníckeho práva nezahrňuje aj právo na získanie majetku, preto výška náhrady za vyvlastnenie majetku môže byť aj nižšia ako trhová cena (hodnota) veci.

Na zabezpečenie rovnakej zákonnej ochrany vlastníckeho práva pri vyvlastnení, vyjadrenej aj v kompenzácii zásahu doň, je nevyhnutná intervencia štátu. Náhrady za vyvlastnenie je potrebné upraviť všeobecne záväzným právnym predpisom, aj keď nie priamo zákonom, ale na základe jeho splnomocnenia, čo nakoniec umožňuje aj znenie čl. 20 ods. 4 ústavy (podľa citovaného ustanovenia ústavy je potrebné zákonom upraviť len verejný záujem a nevyhnutnú mieru zásahu do vlastníckeho práva).

Ústavnému súdu sú známe rozhodnutia všeobecných súdov týkajúce sa primeranej náhrady za vec prikázanú jednému alebo viacerým spoluvlastníkom (napr. R 18/1979 Zbierky súdnych rozhodnutí a stanovísk). Je v nich vyjadrený názor, že každý spôsob vysporiadania spoluvlastníctva (§ 142 ods. 1 Občianskeho zákonníka) nemá spočívať len v poskytnutí náhrady za spoluvlastnícky podiel, ale má viesť k vyriešeniu všetkých vzťahov, ktoré sa vytvorili medzi podielovými vlastníkmi v súvislosti s existenciou spoluvlastníctva. Takéto riešenie však neumožňuje zistenie ceny len podľa cenového predpisu (vyhláška č. 465/1991 Zb.), ale iba zistenie trhovej ceny predmetu vlastníctva. Ustanovenia Občianskeho zákonníka takéto riešenie umožňujú a súdy to aj využívajú v záujme spravodlivého vyriešenia veci v prípade zrušenia a vysporiadania podielového spoluvlastníctva rozhodnutím súdu, na základe ktorého je nehnuteľnosť prikázaná do výlučného vlastníctva jedného zo spoluvlastníkov za primeranú náhradu poskytovanú druhému spoluvlastníkovi. V tomto prípade však ide o záujem jedného zo spoluvlastníkov veci získať vlastníctvo k nej na úkor ďalšieho (ďalších) spoluvlastníka vo svojom (súkromnom) záujme; nejde tu, ako je to pri vyvlastnení, o záujem verejný, získať vlastnícke právo k veci, ktorý vždy prevyšuje záujem súkromného vlastníka.

Aj z tohto dôvodu nie je preto možné pri posudzovaní primeranej náhrady za vyvlastnenie použiť toto hľadisko. Ako už bolo spomenuté, náhrada za vyvlastnenie má byť regulovaná štátom. Výška náhrady by však mala byť určená v porovnaní s trhovou cenou veci (v našom prípade pozemku) tak, aby v každom čase zohľadňovala mieru zásahu do vlastníckeho práva, ktorú možno od vlastníka veci spravodlivo požadovať. Právna úprava by mala vyjadrovať dynamiku pohybu cien pozemkov na trhu tak, aby náhrady za vyvlastnenie boli v danom mieste a čase spravodlivé.

Podľa § 111 ods. 2 stavebného zákona v znení neskorších predpisov náhradu za vyvlastnenie, spôsob náhrady, kto a komu náhradu poskytne, prípadne maximálnu výšku náhrady má upraviť všeobecne záväzný právny predpis. Týmto predpisom je vyhláška Ministerstva financií Slovenskej republiky č. 465/1991 Zb. o cenách stavieb, pozemkov, trvalých porastov, úhradách za zriadenie práva osobného užívania pozemkov a náhradách za dočasné užívanie pozemkov v znení vyhlášky č. 608/1992 Zb. a vyhlášky č. 265/1993 Z.z. Podľa § 1 ods. 1 písm. a/ sa vyhláška vzťahuje na zisťovanie a dojednávanie cien stavieb, pozemkov v obvode pozemkových úprav a vyvolávacej ceny pre verejné dražby, ak zisťovanie ceny nie je upravené inak. Ceny pozemkov upravuje § 15 citovanej vyhlášky a sú podstatne vyššie ako náhrada za dodatočne vyvlastnené pozemky uvedené v § 141 ods. 4 novely stavebného zákona. Ani tento právny predpis, spôsobom akým upravuje výšku náhrady za vyvlastnené pozemky, nezohľadňuje princíp spravodlivosti za strpenie trvalého odňatia vlastníckeho práva na danom mieste a v danom čase, pretože ju ustanovuje statickým spôsobom, t.j. bez ohľadu na pohyb cien pozemkov na trhu. Výška náhrady, ktorá bola spravodlivá a dôstojná pre určitý pozemok v určitom čase, nemusí byť taká neskôr, keď trhové ceny pozemkov značne stúpnu.

Ustanovenie § 141 ods. 5 novely stavebného zákona, ktoré upravuje náhrady za vyvlastnenie pozemkov uvedených v odseku 4 citovaného ustanovenia, je z celého kontextu právnej úpravy poskytovania náhrad za vyvlastnenie pozemkov vyňaté a upravuje vlastne len výšku náhrad v peniazoch, pričom ďalšie skutočnosti spojené s poskytovaním náhrady nerieši a na vyhlášku č. 465/1991 Zb. v znení neskorších predpisov ani neodkazuje.

Tvrdenie odporcu (národnej rady), že náhradu za vyvlastnenie nie je možné stotožňovať alebo zamieňať s cenou, pretože ide o dve rôzne kategórie a že ani vyhláška č. 122/1984 Zb. neupravuje náhrady za "dodatočné vyvlastnenie" podľa § 141 ods. 5 novely stavebného zákona nemožno akceptovať. Všetky doterajšie právne úpravy náhrad za vyvlastnené pozemky vychádzali totiž z výšky ceny zistenej podľa cenových predpisov (pokiaľ právne predpisy nedovoľovali dohodnúť trhovú cenu pozemku), čo pri pevnom určení cien pozemku v centrálne riadenom hospodárstve malo umožniť kúpu nového pozemku.

Ďalším dôvodom uvádzaným odporcom pre inú úpravu náhrad a ich poskytovanie, než ako upravuje vyhláška č. 465/1991 Zb. v znení neskorších predpisov, nemôže byť len tá skutočnosť, že vlastnícke právo jedného občana bolo už vlastnícky dotknuté (zastavaný pozemok) a druhého zatiaľ nie (nezastavaný pozemok).
Zásah do vlastníckeho práva rovnakým spôsobom - v našom prípade formou vyvlastnenia, nie je možné kompenzovať rôznym spôsobom, hoci aj len inou výškou náhrady zaň, pretože dôsledky takéhoto zásahu sú rovnaké - prechod vlastníctva na inú osobu.

Pri použití systematickej a komparatívnej metódy výkladu, vychádzajúc z ustanovení § 108 až 116 stavebného zákona v znení neskorších predpisov, t.j. porovnaním výšky náhrad za vyvlastnenie podľa § 141 ods. 5 novely stavebného zákona a § 15 vyhlášky č. 465/1991 Zb. je zrejmé, že § 141 ods. 5 novely stavebného zákona sa vymyká zo všeobecného režimu vyvlastnenia upraveného § 108 až § 116 stavebného zákona v znení neskorších predpisov, keďže ustanovuje odchýlku od všeobecného režimu vyvlastnenia a primeranosti náhrad za vyvlastnenie. Tým sa obmedzenie vlastníckeho práva na základe verejného záujmu podľa § 141 ods. 5 stavebného zákona dostáva do nesúladu s čl. 13 ods. 3 ústavy, ktorý ustanovuje, že obmedzenia základných práv a slobôd musia platiť rovnako pre všetky prípady, a tiež do nesúladu s čl. 12 ods. 1 ústavy, ktorý deklaruje rovnosť všetkých pred zákonom a zakazuje nerovnosť, vrátane nerovnosti vlastníkov pri vyvlastňovaní alebo obmedzovaní ich vlastníckeho práva.

V tomto zmysle § 141 ods. 5 novely stavebného zákona zaviedol pre tie subjekty,

ktoré vlastnia pozemky zastavené stavbami v odseku 4 citovaného zákona, nevýhodnejší právny režim náhrad za ich vyvlastnenie ako pre iné subjekty, ktorých pozemky sú tiež vyvlastnené, hoci ide o rovnakú vec, ktorá má byť vyvlastnená (zastavaný pozemok) a o rovnaké subjekty (vlastníci zastavaných pozemkov), ktoré však podľa čl. 12 ods. 1 ústavy majú byť rovné v tomto práve, t.j. v práve na rovnakú kompenzáciu zásahu do ich vlastníckeho práva.

Porušením princípu rovnosti všetkých pred zákonom v dôsledku zníženia náhrady za vyvlastnený majetok nie je § 141 ods. 5 stavebného zákona v súlade s ústavou aj preto, lebo časť vlastníkov zbavuje dôstojnosti v zmysle čl. 12 ods. 1 ústavy, pretože dôstojnosť spočíva prinajmenej v tom, aby platné právo upravilo náhrady za vyvlastnenie tak, aby táto náhrada bola primeraná so zreteľom na dôstojnosť každého človeka, a tiež primeraná so zreteľom na dôstojnosť všetkých občanov. Je nedôstojné užívať vyvlastnený súkromný majetok ako verejný majetok, ktorý prešiel na štát porušením dôstojnosti pôvodného vlastníka za náhradu, ktorá je podstatne nižšia než v prípadoch všeobecne záväzným právnym predpisom určená ako primeraná.

Nemožno akceptovať ani tú námietku odporcu, v ktorej svoje dôvody primeranosti náhrady podľa § 141 ods. 5 novely stavebného zákona opiera o tzv. teóriu stredu, z ktorej sa vychádzalo aj pri určovaní reštitučných náhrad, pretože v prípade reštitúcií išlo o zmiernenie krívd z minulosti, ku ktorým došlo protiprávnym zásahom do vlastníckeho práva. Naopak, pri vyvlastnení došlo k odňatiu vlastníckeho práva na základe zákona. Reštitúcia teda nie je núteným odňatím práva, ale povinnosťou obnoviť pôvodný právny stav.

Výška náhrady upravená v § 141 ods. 5 novely stavebného zákona za vyvlastnenie pozemkov zastavaných stavbami podľa § 141 ods. 4 nie je teda primeraná vo vzťahu k ústavnej podmienke vyvlastnenia upravenej v čl. 20 ods. 4 ústavy, pretože nezodpovedá výške náhrad za vyvlastnenie ani takej, akú upravuje vyhláška č. 465/1991 Zb. o cenách stavieb, pozemkov, trvalých porastov, úhradách za zriadenie práva osobného užívania pozemkov a náhradách za dočasné užívanie pozemkov, čo nie je v súlade s čl. 20 ods. 4

ústavy.

Podľa čl. 1 prvej vety ústavy Slovenská republika je zvrchovaný, demokratický a právny štát.

Jednou z požiadaviek, ktoré napĺňajú právny štát, je aj všeobecne uznávaná požiadavka generality právnej normy, preto v rozpore s citovaným článkom ústavy je právna norma, ktorá sa vzťahuje na určité, vopred známe jednotlivé veci (sp. zn. PL.ÚS 16/95).

Z ustanovenia nového znenia § 141 ods. 5 stavebného zákona vyplýva, že právny režim náhrad upravený v tomto ustanovení sa vzťahuje nie na všetky vyvlastňované pozemky rovnako, ale osobitne upravuje náhrady pozemkov, ktoré sú zastavané určitými stavbami, alebo sú na nich výstavy určitého druhu. V citovanom ustanovení nejde o všetky pozemky, ktoré podliehajú právnemu režimu vyvlastnenia, hoci zásah do vlastníckeho práva k pozemku vyvoláva rovnaký právny následok pre jeho vlastníka. Niet dôvodu, aby právna úprava náhrad za vyvlastnenie neplatila všeobecne na všetky prípady spĺňajúce rovnaké podmienky - prechod vlastníckeho práva rozhodnutím orgánu štátnej správy, bez ohľadu na to, či ide o vyvlastnenie do "budúcnosti" alebo "dodatočné" vyvlastnenie pozemkov.

Princíp generality právnej normy spočíva aj v tom, že ňou ustanovené obmedzenia musia mať všeobecný charakter. Podľa čl. 13 ods. 3 ústavy, zákonné obmedzenia základných práv musia platiť rovnako pre všetky prípady, ktoré spĺňajú rovnaké podmienky, t.j. prípady druhovo rovnaké. Túto požiadavku musí zákonodarca rešpektovať už pri prijímaní zákona.

Ustanovením nižšej, teda rôznej výšky náhrady za vyvlastnenie (než sú ceny podľa všeobecne záväzného predpisu vyjadrujúce primeranú náhradu za vyvlastnený pozemok) vznikol nesúlad aj s čl. 13 ods. 3 ústavy. Zákonné obmedzenia základného práva na ochranu vlastníctva vyjadrené v kompenzácii zásahu doň musia platiť rovnako pre všetky prípady, čo podľa § 141 ods. 5 novely stavebného zákona nie je možné. Z uvedeného možno vyvodiť záver, že zákonodarca tým, že nekonal na základe ústavy a v jej medziach tak, aby nedošlo

prijatím ustanovenia § 141 ods. 5 novely stavebného zákona k porušeniu citovaných článkov ústavy, porušil ustanovenie čl. 2 ods. 2 ústavy.

S ohľadom na uvedené ustanovenie § 141 ods. 5 zákona č. 199/1995 Z.z. n i e j e v súlade s čl. 1, čl. 2 ods.2,
čl. 12 ods. 1, čl. 13 ods. 3 a čl. 20 ods. 4 ústavy.

K 2. a 3. časti výroku

Právnym základom na prijatie druhej a tretej časti výroku nálezu bolo ustanovenie § 4 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z.z., podľa ktorého sa ústavný súd uznáša nadpolovičnou väčšinou všetkých, teda nielen prítomných sudcov. Vzhľadom na to, že táto väčšina sa hlasovaním sudcov nedosiahla, nenastali dôvody na vyslovenie právneho názoru ústavného súdu k vecnej podstate namietaných ustanovení § 141 ods. 4 písm. a/ a c/ zákona č. 199/1995 Z.z. Tým nemohlo dôjsť ani k prijatiu konkrétneho výroku rozhodnutia týkajúceho sa súladu resp. nesúladu ustanovení § 141 ods. 4 písm. a/ a c/ zákona č. 199/1995 Z.z. s tými článkami ústavy, ktoré navrhovateľ namietal.

K 4. časti výroku

V petite návrhu navrhovateľ namietal nesúlad aj § 141 ods. 4 písm. b/ novely stavebného zákona s tými istými článkami ústavy, ako pri písmenách b/ a c/ tohoto ustanovenia.

Ústavný súd nedospel k záveru, že ustanovenie § 141 ods. 4 písm. b/ zákona č. 199/1995 Z.z. je v nesúlade s článkami ústavy, ktoré uviedol navrhovateľ, preto nevyhovel v tejto časti petitu navrhovateľa.

Pre prijatie štvrtej časti výroku nálezu boli rozhodujúce najmä nasledujúce právne úvahy a právne posúdenie znenia § 141 ods. 4 písm. b/ novely stavebného zákona.

Podľa tohto ustanovenia novely stavebného zákona vo verejnom záujme možno vyvlastniť pozemky zastavané stavbami povolenými podľa platných predpisov a upravenými v osobitných predpisoch, ktoré boli vo vlastníctve štátu pred 1. októbrom 1995, a pri ktorých dosiaľ nedošlo k majetkovoprávnemu vysporiadaniu. Návrh na vyvlastnenie práv k takýmto pozemkom možno podať len v mene štátu a najneskôr do 31. decembra 2000.

Podľa gramatického výkladu pojmu "pozemok zastavaný stavbami" (resp. "zastavaný pozemok") je zrejmé, že ide len o tú časť pozemku, ktorá sa nachádza pod stavbou, ktorá na ňom skutočne stojí (tzv. hlavná stavba). Nejde teda o celý pozemok (dosiaľ na liste vlastníctva identifikovaný jedným parcelným číslom), na ktorom je stavba zriadená, aj keď zvyšná časť pozemku, teda pozemok ako celok nie je majetkovoprávne nevysporiadaný. Jeden z atribútov ústavnej podmienky "nevyhnutnej miery" vyvlastnenia, v zmysle rozsahu (výmery) pozemku, ktorý má byť vyvlastnený je určený jeho zastavanosťou konkrétnou stavbou. V tomto zmysle nevyhnutnú mieru (nevyhnutný rozsah) vyvlastnenia upravuje aj § 110 ods. 3 stavebného zákona, ktorý ustanovuje, že vyvlastniť možno len nevyhnutnú výmeru, ktorá je potrebná na dosiahnutie účelu vyvlastnenia. Takéto stanovisko vo svojom vyjadrení zaujala aj národná rada, teda orgán, ktorý zákon prijal. Keďže novým účelom vyvlastnenia je majetkovoprávne vysporiadanie pozemku zastavaného stavbou (nie pozemku, na ktorom je stavba zriadená, ani nie pozemku, ktorý bol použitý na účely, pre ktoré by mohol byť podľa zákona vyvlastnený - ako to bolo podľa znenia § 141 ods. 4 stavebného zákona pred účinnosťou zákona č. 199/1995 Z.z.), tento účel sa dosiahne tým, že vyvlastnený bude len pozemok v rozsahu stavby na ňom postavenej. Nezastavané časti celého pozemku (identifikovaného parcelným číslom), na ktorom je stavba zriadená, nemožno vyvlastniť, ale vzťahy medzi vlastníkom stavby a vlastníkom pozemku možno vysporiadať len inými spôsobmi, ktoré upravuje Občiansky zákonník. Nesprávne by postupoval orgán štátnej správy, ak aby v rámci dodatočného vyvlastnenia zastavaného pozemku vydal rozhodnutie aj o vyvlastnení pozemku, ktorý zastavaný nebol. Napríklad v súvislosti "s prestavbou a dostavbou" diaľničnej odpočívky o vyvlastnenie pozemku susediaceho s diaľničnou odpočívkou, na ktorom táto odpočívka vôbec nie je zriadená. Vyvlastnenie susediaceho pozemku pre potreby "dostavby" odpočívky by bolo možné len v

riadnom vyvlastňovacom konaní podľa § 108 a nasl. stavebného zákona v znení neskorších predpisov.

Stavby, ktorými sú pozemky zastavané, museli byť v čase ich zriadenia povolené podľa vtedy platných a účinných právnych predpisov, to znamená, že boli zriadené v súlade s administratívnymi predpismi, ale na ich zriadenie neexistoval alebo dodatočne zanikol občianskoprávny dôvod, ktorý pre zriadenie stavby ustanovoval práve administratívnoprávny predpis. V prípadoch § 141 ods. 4 písm. b/ novely stavebného zákona ide síce o stavbu povolenú ale neoprávnenú, na zriadenie (resp. trvanie) ktorej v súčasnosti neexistuje žiaden občianskoprávny dôvod. Tento dôvod môže vzniknúť práve vyvlastnením pozemku zastavaného stavbou, t.j. prechodom vlastníckeho práva k takémuto pozemku na vlastníka stavby.

Ďalším kumulatívnym znakom stavby, kedy môže dôjsť k vyvlastneniu práv k pozemkom podľa § 141 ods. 4 písm. b/ novely stavebného zákona, je nielen trvanie vlastníctva štátu k nim pred 1. októbrom 1995 (t.j. pred účinnosťou zákona č. 199/1995 Z.z.), ale aj to, že ide o určité stavby ustanovené osobitnými predpismi. Sú to stavby, ktoré boli a sú aj teraz zriaďované vo verejnom záujme podľa osobitných predpisov, ktorý je upravený napríklad v zákone o vojenských obvodoch, v zákone o obrane, v elektrizačnom zákone, v plynárenskom zákone, v cestnom zákone, v banskom zákone, v zákone o dráhach, v zákone o štátnej pamiatkovej starostlivosti, vo vodnom zákone a pod.). Pôvodný dôvod, ktorý existoval a zisťoval sa pred zriadením stavby vo verejnom záujme, a ktorý aj v súčasnosti trvá podľa ustanovení jednotlivých zákonov uvedených v poznámke 17a ostatnej novely stavebného zákona, je zhodný s verejným záujmom vyvlastnenia na účel upravený vo všeobecnom ustanovení § 108 ods. 2 písm. f/ až n/ stavebného zákona v znení neskorších predpisov.

Zo znenia § 141 ods. 4 písm. b/ vety za bodkočiarkou zákona č. 199/1995 Z.z. vyplýva, že tieto stavby sú vo vlastníctve štátu aj naďalej, pretože návrh na vyvlastnenie nimi zastavaných pozemkov môže podať príslušný správca stavby, ale len v mene štátu a na jeho prospech.

Pozemky, ktoré možno podľa § 141 ods. 4 novely stavebného zákona vyvlastniť, sú len tie, pri ktorých dosiaľ nedošlo k majetkovoprávnemu vysporiadaniu.

Ktoré právne inštitúty, okrem vlastníckeho práva, zodpovedajú majetkovoprávnemu vysporiadaniu pozemku pre potreby zriadenia stavby na základe stavebného povolenia, taxatívnym spôsobom upravuje § 139 ods. 1 stavebného zákona v znení zákona č. 199/1995 Z.z., v ktorom sa uvádza, že pod pojmom "iné práva k pozemkom a stavbám" použitým v spojení "vlastnícke alebo iné práva k pozemkom a stavbám na nich" sa podľa povahy prípadu rozumie

a) užívanie pozemku alebo stavby na základe nájomnej zmluvy alebo dohody o budúcej kúpnej zmluve, z ktorých vyplýva právo uskutočniť stavbu alebo jej zmenu (poznámka 13 pod čiarou cituje Obchodný a Občiansky zákonník),
b) právo vyplývajúce z vecného bremena spojeného s pozemkom alebo stavbou (v pripojenej poznámke 13a je citácia § 151n až 151p Občianskeho zákonníka),
c) právo vyplývajúce z iných právnych predpisov (poznámka 13b cituje napr. zákon č. 79/1957 Zb. - oprávnenie vykonávať činnosti podľa tohto zákona viazne na nehnuteľnosti ako vecné bremeno § 22 ods. 5 citovaného zákona).

Na základe uvedeného možno konštatovať, že ak majetkovoprávne vysporiadanie pozemku pre potreby zriadenia stavby na základe stavebného povolenia obsahuje uvedené právne inštitúty, v zásade ("podľa povahy prípadu") možno ich použiť aj v prípade dodatočného usporiadania majetkovoprávnych vzťahov k pozemku, na ktorom je už stavba zriadená, pretože stavebný zákon neupravuje pre tento prípad iné právne dôvody na usporiadanie vzťahov k zastavanému pozemku (§ 58 ods. 2 stavebného zákona v znení neskorších predpisov).

Akceptovanie aj iných právnych dôvodov majúcich povahu majetkovoprávneho vysporiadania pozemku, nielen preukázanie vlastníctva k nemu, pre potreby stavebného zákona je zrejmé aj zo zásady "superficies solo non cedit", ktorá platí v práve Slovenskej republiky, a podľa ktorej vlastník stavby s ňou môže plnohodnotne nakladať, aj keď nie je vlastníkom pozemku, na ktorom je zriadená.

Ústavnému súdu sú známe stanoviská bývalého Najvyššieho súdu Československej socialistickej republiky uverejnené v Zbierke rozhodnutí a stanovísk Najvyššieho súdu Československej socialistickej republiky pod R 32/1982 a ďalej stanovisko Najvyššieho súdu Slovenskej socialistickej republiky uverejnené vo Výbere rozhodnutí a stanovísk pod V 8/1982, podľa ktorých je žiaduce, aby tak pozemok, ako aj stavba na ňom postavená bola vo vlastníctve tej istej osoby. I keď s týmito stanoviskami v zásade možno súhlasiť, nemusia ale práve vzhľadom na výnimočnosť inštitútu vyvlastnenia vychádzať z úpravy o zjednotení vlastníckeho práva k pozemku a k stavbe, aj za cenu ich vysporiadania dodatočným vyvlastnením, najmä ak zákon pre vyvlastnenie ustanovuje preukázanie vlastníckeho práva k pozemku alebo iného práva k nemu.

V súvislosti s tým, čo bolo dosiaľ povedané o majetkovoprávnom vysporiadaní pozemku, na ktorom má byť alebo už je zriadená stavba (t.j. pre potreby zriadenia stavby) je zrejmé, že tento pojem je širší ako pojem "majetkovoprávne vysporiadanie pre potreby vyvlastnenia". Majetkovoprávne vysporiadanie pozemku (stavby), ku ktorému má dôjsť na základe vyvlastňovacieho konania, znamená trvalý zásah do vlastníckeho práva vlastníka vyvlastňovanej veci, čo je vlastne aj cieľom vyvlastnenia smerujúcim k majetkovoprávnemu vysporiadaniu pozemku (§ 109 v spojení s § 108 ods. 1 stavebného zákona v znení neskorších predpisov).

Pri vyvlastnení sa za legálny spôsob majetkovoprávneho vysporiadania považuje len prechod vlastníckeho práva alebo trvalé obmedzenie vlastníckeho práva alebo zriadenie, zrušenie, obmedzenie práva vecného bremena (t.j. vyvlastnenie aj iných práv k pozemku - § 139 ods. 1 ostatnej novely stavebného zákona - viažucich sa na pozemok; takúto formuláciu obsahuje aj ustanovenie § 141 ods. 1 písm. b/ novely stavebného zákona). Spôsoby majetkovoprávneho vysporiadania vo vyvlastňovacom konaní nie sú však pre potreby zriadenia stavby jedinými dôvodmi majetkovoprávneho vysporiadania pozemku do budúcnosti na zriadenie stavby, a ani jeho dodatočného vysporiadania stavbou vo vlastníctve iného subjektu.

Existencia (trvanie) účelu, pre ktorý môžu byť pozemky v § 141 ods. 4 písm. b/

novely stavebného zákona vyvlastnené (t.j. týmto spôsobom majetkovoprávne vysporiadané na prospech vlastníka stavby, ktorou sú zastavané), je určená časom, čo vyplýva z textu citovaného ustanovenia zákona - "...a pri ktorých d o s i a ľ nedošlo k majetkovoprávnemu vysporiadaniu;...". Slovný výraz **"dosiaľ"** je v legislatívnotechnickom vyjadrení času neznámy a vyvoláva pochybnosti o tom, kedy (ešte) účel vyvlastnenia existuje, resp. dokedy trvá. Podľa Synonymického slovníka slovenčiny (VEDA, Vydavateľstvo Slovenskej akadémie vied, Bratislava, 1995, s. 104) slovný výraz dosiaľ má tri významy tohto slova - **dodnes** t.j. do dnešného dňa, **doteraz,** čo vo vzťahu k slovu dosiaľ **označuje prítomnosť** ako koncovú hranicu, a tiež do tejto chvíle, do tohto času, do súčasnosti, **zatiaľ** - vo vzťahu k slovu dosiaľ ukazuje alebo odkazuje na koncovú **časovú hranicu v súčasnosti,** do tohto času, do súčasnosti.

Gramatické chápanie slova "dosiaľ" sa spája s koncovou časovou hranicou v súčasnosti, v prítomnosti, ale nie s časovou hranicou v budúcnosti. S použitím logického a systematického výkladu celého ustanovenia § 141 ods. 4 písm. b/ novely stavebného zákona možno vyvodiť, že dikcia "dosiaľ nedošlo k majetkovoprávnemu vysporiadaniu" z hľadiska času znamená, že k majetkovoprávnemu vysporiadaniu (v akejkoľvek legálnej podobe) nedošlo do doby vydania vyvlastňovacieho rozhodnutia, pričom toto rozhodnutie môže byť vydané na základe návrhu najneskoršie do 31. decembra 2000.

Ak by sme výraz "dosiaľ" posudzovali iba z hľadiska jeho gramatického významu, teda z hľadiska koncovej časovej hranice v súčasnosti (t.j. do tohto času) v spojení s účinnosťou zákona č. 199/1995 Z.z. (1. október 1995), znamenalo by to, že po tomto termíne majetkovoprávne vysporiadať predmetné pozemky nemožno inak len tak, ako to predpokladá vyvlastnenie - buď prechod vlastníckeho práva spojený so zánikom všetkých ostatných práv k pozemkom, alebo trvalé obmedzenie vlastníckeho práva. Samotné majetkovoprávne vysporiadanie zastavaných pozemkov inými spôsobmi ako len prechodom vlastníckeho práva alebo jeho trvalým obmedzením (napr. dohodou v oboch prípadoch alebo rozhodnutím súdu, by bolo možné už len ako podmienka, ktorej splnenie sa posudzuje už v samotnom vyvlastňovacom konaní. Takéto majetkovoprávne vysporiadanie však vždy sleduje cieľ vyvlastnenia - prechod vlastníckeho práva alebo jeho trvalé obmedzenie alebo

zriadenie, zrušenie, obmedzenie práva vecného bremena v našom prípade k zastavanému pozemku (cieľ vyvlastnenia § 109 ods. 1 stavebného zákona v znení neskorších predpisov) a len vtedy, ak tento cieľ nie je možné dosiahnuť inak (teda nie cieľ zachovania alebo dočasného obmedzenia práva k pozemku, ktoré je tiež legálnym dôvodom na zriadenie stavby) treba ho dosiahnuť vyvlastnením (§ 110 ods. 1 stavebného zákona v znení neskorších predpisov). Z logického i systematického chápania pojmu "dosiaľ" v spojení so všeobecnými ustanoveniami o vyvlastnení treba vyvodiť, že aj pri tých pozemkoch, ktoré neboli "dosiaľ" vysporiadané inak ako len vyvlastnením alebo trvalým obmedzením, treba skúmať, či k ich majetkovoprávnemu vysporiadaniu nemôže dôjsť inak, ako len prechodom vlastníckeho práva alebo jeho trvalým obmedzením, hoci to zákonodarca v § 141 ods. 4 písm. b/ novely stavebného zákona upravil už nie ako cieľ, ale ako účel vyvlastnenia, aj keď vyvlastnenia "dodatočného". Pôvodný účel, pre ktorý bola stavba uvedená v § 141 ods. 4 písm. b/ zriadená, musí trvať a musí byť zhodný s verejným záujmom aj v čase dodatočného vyvlastňovacieho konania, čo je nevyhnutné pri dodatočnom vyvlastnení tiež preukázať.

Ak na účely, pre ktoré je možné vo všeobecnosti majetkovoprávne vysporiadať pozemky formou vyvlastnenia do budúcna (§ 108 a nasl. stavebného zákona), je logické a na posúdenie ústavnosti tohto ustanovenia akceptovateľné aj dodatočné vyvlastnenie zastavaných pozemkov.

Z týchto dôvodov ústavný súd nevyhovel návrhu prezidenta, podľa ktorého je ustanovenie § 141 ods. 4 písm. b/ zákona č. 199/1995 Z.z. v rozpore s ním citovanými ustanoveniami ústavy.

I keď navrhovateľ nezdôvodnil nesúlad ustanovenia § 141 ods. 4 písm. a/ až c/ a ods. 5 novely stavebného zákona so všetkými ustanoveniami článkov ústavy, ktoré v petite návrhu namietal, ústavný súd sa nimi zaoberal. Tam, kde nezistil nesúlad namietaných ustanovení stavebného zákona s jednotlivými citovanými článkami ústavy, resp. s ich vetami, návrhu nevyhovel. Pri ustanovení § 141 ods. 4 písm. a/ až c/ novely stavebného zákona ide o čl. 12 ods. 1 druhá veta a ods. 2 ústavy a pri ustanovení § 141 ods. 5 novely stavebného zákona o čl. 12 ods. 2, čl. 13 ods. 1 ústavy a čl. 20 ods. 1 prvá a tretia veta

ústavy.

Navrhovateľ namietal, že ustanovenie § 141 ods. 4 písm. a/ až c/ novely stavebného zákona nie je v súlade ani s čl. 12 ods. 1 druhou vetou, ktorá vyjadruje princíp neodňateľnosti, nescudziteľnosti, nepremlčateľnosti a nezrušiteľnosti základných práv a slobôd.

Podľa tohto ustanovenia nikto nemôže byť základných práv a slobôd zbavený právnym predpisom akejkoľvek právnej sily, ani referendom. Rovnako sa ich nemôže zbaviť nikto sám tým, že by sa ich vzdal ani ako jednotlivec, ani ako člen kolektívu. V jednotlivých ustanoveniach ústavy upravujúcich základné práva a slobody sa charakter neodňateľnosti a nezrušiteľnosti prejavuje diferencovane rôznym spôsobom a mierou. V prípade vlastníckeho práva k určitým veciam (majetku) podľa čl. 4 a čl. 20 ods. 2 ústavy nemožno toto právo odňať v prospech tretej osoby, a to ani rozhodnutím orgánu štátnej správy. Vyvlastnenie by bolo v tomto prípade v zmysle čl. 12 ods. 1 druhej vety protiústavné, ak by zákon upravil tento spôsob odňatia vlastníckeho práva v prospech tretej osoby k majetku, resp. veciam, ktoré môžu byť podľa ústavy iba vo vlastníctve štátu, obce, určených právnických osôb a občanov. V každom inom prípade vyvlastnenie je možné z hľadiska ústavnosti posúdiť len ako právo na ochranu vlastníckeho práva pri možnom použití tohto právneho inštitútu.

Ak možno určitý cieľ (v prípade § 141 ods. 4 písm. a/ až c/ novely stavebného zákona ide o nový účel vyvlastnenia) dosiahnuť viacerými spôsobmi, nie je možné od zákonodarcu úspešne požadovať, aby (pri rešpektovaní ústavy) zvolil iba jeden z nich.

Hoci vlastnícke právo k zastavanému pozemku upravenému v § 141 ods. 4 písm. a/ až c/ novely stavebného zákona nebolo dlhú dobu uplatňované a bolo potlačované, nič to nezmenilo na jeho trvaní a k jeho premlčaniu ani k zániku (resp. zrušeniu ex lege) nedošlo (táto argumentácia platí aj pre poskytnutie náhrad za vyvlastnenie podľa § 141 ods. 5 novely stavebného zákona).

Ústavný súd s ohľadom na uvedené dôvody nevyhovel námietke navrhovateľa

uvedenej v petite návrhu, že ustanovenie § 141 ods. 4 písm. a/ až c/ novely stavebného zákona je v nesúlade s čl. 12 ods. 1 druhou vetou.

Podľa navrhovateľa ustanovenie § 141 ods. 4 písm. a/ až c/ novely stavebného zákona nie je v súlade s ustanovením čl. 12 ods. 2 ústavy, t.j. s ustanovením o zákaze diskriminácie pri úprave a vykonávaní základných práv a slobôd.

Článok 12 ods. 2 ústavy zabezpečuje univerzálnosť rovnosti v základných právach a slobodách všetkých, a to bez ohľadu na odlišnosti spočívajúce v ich osobe a postavení. Odlišnosti, ktoré ústava vo vzťahu k zachovaniu rovnosti v základných právach a slobodách akceptuje, sa týkajú pohlavia, farby pleti, jazyka, viery a náboženstva, politického či iného zmýšľania, národného alebo sociálneho pôvodu, príslušnosti k národnosti alebo etnickej skupine, majetku, rodu alebo iného postavenia, ktoré je potrebné v konkrétnom prípade rešpektovať v snahe neporušiť princíp univerzálnosti rovnosti. Jednotlivé skutočnosti, ktoré môžu byť dôvodom prirodzenej nerovnosti ľudí sú preto upravené v ústave príkladmo a dávajú priestor na to, aby nikto nemohol byť z týchto dôvodov poškodzovaný, zvýhodňovaný alebo znevýhodňovaný.

Ustanovenie čl. 12 ods. 2 ústavy je označované aj ako ustanovenie upravujúce zákaz diskriminácie a na druhej strane zákaz zvýhodňovania v konkrétnom základnom práve a slobode každého, komu toto právo náleží. Záruky univerzálnej rovnosti bez ohľadu na spomínané dôvody prirodzenej nerovnosti majú svoj teritoriálny rozmer určený územím Slovenskej republiky.

Diskriminácia, t.j. poškodzovanie alebo znevýhodňovanie, prípadne preferencia (zvýhodňovanie) má svoj odraz v takom porušení rovnosti základného práva alebo slobody, ktoré je späté práve s atribútom prirodzenej nerovnosti a je zrejmé (či už z právnej úpravy alebo z konania smerujúceho proti takto "handicapovanej" osobe), že dôvodom porušenia rovnosti je len táto skutočnosť. Samotná právna úprava, ktorá ustanovuje pre určitý subjekt viac či menej oprávnení, neznamená bez ďalšieho (t.j. bez ohľadu na dôvody upravené v čl. 12 ods. 2 ústavy) diskrimináciu prípadne zvýhodnenie iných subjektov.

K diskriminácii môže dôjsť vtedy, ak výkon základných práv alebo slobôd alebo ich právna úprava sú nepriaznivo ovplyvnené v dôsledku určitého dôvodu upraveného v citovanom článku ústavy, pričom ostatní "nezaťažení" týmito dôvodmi sú pri výkone svojich základných práv a slobôd (alebo priamo už v ich právnej úprave) zvýhodnení. Inými slovami, nie každý stav porušovania základného práva a slobody, ktorý má za následok nerovnosť postavenia jedných subjektov je diskrimináciou, resp. zvýhodnením subjektov iných. Diskrimináciou alebo zvýhodnením je len určitý druh nerovnosti v základných právach a slobodách, ktorého podstatou je práve dôvod upravený v čl. 12 ods. 2 ústavy a v medzinárodných zmluvách o ľudských právach a základných slobodách, ktoré Slovenská republika ratifikovala a boli vyhlásené spôsobom ustanoveným zákonom.

S ohľadom na uvedené nemožno z meritórneho dôvodu namietať nesúlad ustanovenia § 141 ods. 4 písm. a/ až c/ novely stavebného zákona s ustanovením čl. 12 ods. 2 ústavy, preto súd v tejto časti návrh prezidenta zamietol.

Ustanovenie § 141 ods. 5 novely stavebného zákona tým, že upravilo nižšiu výšku náhrad za vyvlastnenie zastavaných pozemkov upravených v odseku 4 citovaného ustanovenia novely stavebného zákona než tie, ktoré v súčasnosti všeobecne záväzný právny predpis upravuje ako primerané, neodňalo ich vlastníkom v celom rozsahu právo na ochranu pred núteným zásahom do ich vlastníckeho práva (čl. 12 ods. 1 druhá veta ústavy), ale ho iba oslabilo. Rovnako možno tento záver aplikovať aj na námietku neústavnosti citovaného ustanovenia novely stavebného zákona v spojení s čl. 13 ods. 1 ústavy. Podľa tohto ustanovenia povinnosti možno ukladať len na základe zákona, v jeho medziach a pri zachovaní základných práv. Povinnosť prijať náhradu za vyvlastnený pozemok v nižšej výške, než je zatiaľ považovaná za primeranú všeobecne pri vyvlastnení, značne oslabila právo na ochranu vlastníckeho práva pred takýmto núteným zásahom, avšak právo na ochranu celkom nezaniklo, bolo zachované aj keď v nižšej miere.

Dôvody, pre ktoré nie je ustanovenie § 141 ods. 4 novely stavebného zákona v nesúlade s čl. 12 ods. 2 ústavy sa primerane vzťahujú aj na posúdenie nesúladu § 141 ods. 5

s citovaným článkom ústavy.

Zo znenia článku 20 ods. 1 prvej vety, ktoré bolo vo vzťahu k § 141 ods. 5 novely stavebného zákona tiež namietané, nemožno vyvodiť vzájomný nesúlad týchto ustanovení, preto ústavný súd námietke navrhovateľa nevyhovel, a to z týchto dôvodov: - právo na ochranu vlastníckeho práva pred núteným zásahom štátu (orgánu štátnej správy) pri vyvlastnení spočíva aj v primeranej náhrade za odňatie už existujúceho majetku. Ako bolo spomenuté, právo na ochranu vlastníckeho práva nezahŕňa v sebe aj právo na získanie nového vlastníckeho práva k veci rovnakého alebo podobného druhu,
- nedostatok vecnej súvislosti ustanovenia § 141 ods. 5 novely stavebného zákona s čl. 20 ods. 1 treťou vetou ústavy je zrejmý na prvý pohľad, pretože medzi týmito ustanoveniami nie je možné bez ďalšieho vyvodiť vzťah dedenia, ktoré sa zaručuje.

Dňom vyhlásenia tohto nálezu v Zbierke zákonov Slovenskej republiky stráca účinnosť ustanovenie § 141 ods. 5 zákona č. 50/1976 Zb. o územnom plánovaní a stavebnom poriadku (stavebný zákon) v znení zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 199/1995 Z.z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 50/1976 Zb. o územnom plánovaní a stavebnom poriadku (stavebný zákon) v znení neskorších predpisov a dopĺňa sa zákon č. 138/1973 Zb. o vodách (vodný zákon) v znení neskorších predpisov. Ak Národná rada Slovenskej republiky neuvedie toto ustanovenie do súladu s Ústavou Slovenskej republiky, stráca po šiestich mesiacoch od vyhlásenia tohto nálezu v Zbierke zákonov Slovenskej republiky platnosť.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nie je prípustný opravný prostriedok.

Vyhlásené v Košiciach 12. septembra 1996